

Semblança de

Josep Maria Subirachs: un repte

per Joan Cuscó i Aymamí.

Fotos de Josep Busoms

"L'Art és l'erotisme de la Història".
Josep M. Subirachs

Ja és un repte ell mateix.

Tota la seva vida ha estat un repte, com ho ha estat tota la seva obra.

Perquè ell va començar aparentment de zero. (D'un zero que té, escultòricament, la forma ovalada). Es féu ell mateix, un autodidacta autèntic, ben genuí i representatiu.

Va néixer en el Poble Nou, el 1927. Un començ ben humil; la seva infantesa fou difícil. Fill d'una família obrera, encetà el treball als catorze anys, deixant l'escola. Entrà d'aprenent al taller d'un daurador. Ben aviat s'inicià fent figures de fang, de totes mides, fins i tot de tamany natural. (Ja devia iniciar-se en ell el sentit de la monumentalitat...) Als quinze anys participa en una exposició col·lectiva d'artistes a la mateixa barriada. Poc després ingressa en el taller d'Enric Monjo.

-Amb ell vaig començar a aprendre l'ofici -diu.

El seu itinerari laboral el podem descriure així: va fer de macànic, de depen-

dent a casa d'un antiquari del carrer Avinyó; entrà en un taller on es feia imatgeria religiosa; també féu de salta-taulells; entrà en una mena d'agència publicitària on pogué realitzar alguns projectes... Com era de rigor, a més d'aquestes ocupacions laborals acudia a classes nocturnes de dibuix a l'Escola de Belles Arts. Més tard, quan tenia vint anys, ingressà al taller de l'escultor Enric Casanovas.

-No hi vaig treballar massa temps, perquè l'escultor va morir.

D'ell en serva un bon record i, a part de l'admiració l'estima com a mestre seu. Diu:

-Em considero deixeble d'ell. Casanovas -afegeix- és l'últim representant del Noucentisme que la guerra civil va truncar tan violentament.

-Com valeres aquella etapa, des de l'atalaia del temps?

-Positiva. Tota ella m'estimulà a treballar, a fer feina. Tot m'ajudava a engrisar-me.

La seva trajectòria artística des d'aleshores ha estat llarga i ascendent. L'artista és posseït d'un vital estímul que el fa estar sempre en una concentrada tensió. Ell, Subirachs, és tot nervi; vital. Sembla incansable. El seu camí és continu, sense descans. Indefallent.

Hem mantingut aquesta entrevista al seu estudi, que té muntat i organitzat en la

mateixa escenografia de la Sagrada Família. Talment com ho féu Gaudí.

Subirachs admira profundament el geni que concebí i començà aquest temple que és l'admiració de tothom.

-Gaudí -afirma- és l'artista més gran del país i del món.

-Tu, admirador profund de l'obra gaudiana, vas decidir assumir el seriós repte de prosseguir la seva obra cim: el Temple de la Sagrada Família. Quan van proposar-t'ho, com ho vas valorar?

-Bé. És l'obra més important de la meua vida. Important també perquè és una obra que no la podré acabar jo.

-Treballes en la mateixa obra, on vius dia i nit; quina impressió fa viure dintre de la Sagrada Família?

-Bona -afirma, paladejant la paraula.

-Gaudí ha esdevingut, per la seva universalitat, un mite. Amb la teua obra continuadora ¿pots esdevenir un altre mite, a la seva mateixa ombra o a la seva llum?

-Crec que si arribo a ser alguna cosa

home / dona

FÈMINA

c/sant quirze,5 tel. 725 59 50 sabadell 08208

classic
club

Sant A. M.ª Claret, 2
Tel. 725 01 26 - SABADELL

Subirachs en el seu entorn geomètric.

no serà ni a l'ombra ni a la llum de Gaudí.

-És obvi que no s'ha de seguir l'estil de Gaudí; tu aportes el teu, perquè les grans obres s'han fet a través de generacions. Cadascuna d'elles ha aportat el seu estil i la seva tècnica. Si la teva obra de quinze o més anys no conclou aquest temple, com preveus que pugui acabar-se?

-Els que vinguin després l'han de continuar amb llur personalitat i amb l'estil de llur època. No es pot continuar d'una manera mimètica l'obra gaudiana.

-Cada generació deixa la seva petjada a la Sagrada Família. Tu hauràs estat el privilegiat de deixar la petjada d'aquest nostre temps. Com assumeixes aquest rept?

-Amb entusiasme.

Ara truca el telèfon. Subirachs parla anglès amb el seu interlocutor. Amb "much salutations" acaba la conversa.

Donant una lectura a les obres que al llarg dels anys ha realitzat aquest artista, s'imposa demanar-li:

-Has passat per unes etapes que han estat l'expressionisme, la de l'abstracció i l'actual, que tu anomenes "la nova figuració". Aquest procés evolutiu, que ha esde-

vingut gradual, com l'argumentaries?

-El pas de l'expressionisme a l'abstracció, que fou l'any 1957, es produí perquè veia clar que l'abstracció era l'estil del nostre segle. Després, vers el 1964, vaig passar a la "nova figuració" perquè trobava que l'art abstracte era una manera massa elitista d'expressar-se i jo volia fer un art que tothom, a la seva manera i amb les seves possibilitats, pogués entendre.

-Cada artista té algunes preferències entre les seves obres, però podries citar les més significatives en cadascuna de les tres etapes abans esmentades?

-De l'expressionisme: *el Santuari de la Virgen del Camino, de León*; de l'abstracció, *el monument de México D.F.*; de la "nova figuració" *els relleus del Banc*

de Sabadell en el Passeig de Gràcia, el relleu en el Pati dels Tarongers del Palau de la Generalitat i la porta de Sant Jordi en el pati de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

-Hi ha qui diu que contemplant la teva obra li suggereix que ets un eròtic i, altres, un místic.

-No m'estranya aquesta confusió, ja que l'erotisme i el misticisme són, en el fons, la mateixa cosa amb arguments distints.

Irrompeix, altra volta, el telèfon. Ara manté la conversa en castellà. Un castellà catalanitzat. Parla d'Estocolm. Després em dirà que el seu interlocutor era el cònsul. El tema: la seva exposició al Museu d'aquella ciutat. S'hostetjarà en el mateix Museu. Després, tornarà a Barcelona i el 20 de setembre, en plens Jocs Olímpics de Seul, estarà allà, on, com se sap, hi aixecà un monument als Jocs Olímpics. Ara està realitzant un projecte amb el tema: Unió entre l'Orient i l'Occident. No el deixen en pau...

-Sense matèria és difícil fer art, has repetit -li recordo.

-Efectivament: *l'art és la unió de la idea i la matèria; si falta una d'aquestes parts l'art és impossible.*

negre
negre
negre
negre
egre
egre
negre
negre
negre
negre
negre
negre
egre
negre
negre
negre
negre
egre

*Sala
d'art*

PASSEIG DE LA PLAÇA MAJOR, 38
TEL. 726 56 38
SABADELL

Davant d'aquest bloc de pedra, ha dit: "L'obra ja està a dins; només cal treure el que li sobra".

-Ara que la llibertat és arreu i que molta mena d'expressions gosen dir-se artístiques, quina opinió et mereixen?

-Ja en parlarem d'aquí cent anys.

-(Crec que no tindrem paciència per esperar a tant...) A veure, Josep Maria: es repeteix aquesta dita que l'home passa i l'obra queda. Davant de les teves denúncies, com: l'art és un caos, com ho judiques?

-Et diré que estem massa pròxims per a jutjar; els arbres no ens deixen veure el bosc.

-No sé si és per la interrupció del telèfon, però m'havia deixat una pregunta relacionada amb la teva frase que has convertit en divisa: "L'Art és l'erotisme de la Història". No l'has convertida en teoria, en la teva teoria, aquesta frase?

-Aquesta frase sintetitza, evidentment, la meva filosofia de l'art. L'art, per a mi, és en relació a la història el que l'erotisme és a l'instint.

Ara, un dels seus ajudants ve a comunicar-li que una grua està elevat una de les peces que ha d'ornamentar la façana de la Passió. M'invita a sortir a veure-ho. És una maniobra espectacular que ens fa aixecar els ulls per contemplar aquesta operació. Observo l'artista i veig que té els ulls plens d'atzur...

Hem retornar a l'estudi.

-Josep Maria: de la teva formació, la d'autodidacta, on has begut l'essència?

-He après l'ofici en els tallers dels escultors; primer en el d'Enric Monjo del 42 al 44, i després en el de l'Enric Casanovas, els 44 i 45, com feien els artistes

d'abans; quant a l'essència, crec que no es pot aprendre de ningú, és intransferible.

-Qui admires?

-Tut més, Miquel Àngel, Henry Moore.

-Què rebutges?

-La cursi inflació de la mediocritat.

De nou interromp el telèfon. Ara és un col·laborador seu. Unes consultes professionals. Seguim.

Josep Maria Subirachs, com tot artista encimbellat, amb una projecció i un reconeixement internacional, no pot pas "escapar-se" de les crítiques que li disparen des de diferents punts o "estratègies". Em dóna la impressió que n'està immunitzat. Però, en canvi, diu, rònegament:

-Les respecto.

Voldria acabar aquesta entrevista contant alguna anècdota d'aquest personatge que ben segur n'haurà viscut algunes. Diu:

-Tinc, per sort, una natural predisposició per oblidar les anècdotes. L'artista ha de procurar, com deia Eugeni d'Ors, elevar l'anècdota a categoria.

Acabem-ho així, com anècdota...

l'artística

COMPRA-VENDA

*Calaixeres, Mobles, Llums, Bescuits,
Porcellanes, Nines, Postals i Llibres*

BORRIANA, 35-37

TEL. 725 62 30

08202 SABADELL

Perfil

Fet a escaire.
 Angular.
 Eixut de carns:
 de vitalitat homèrica.
 Poeta de la pedra,
 que rima amb llenguatge sòlid.
 És un renaixentista modern.
 (Diagnòstic hipotètic:
 duu pedres al fetge...
 i patirà torticolí de
 tant mirar enlaire...)

Questionari "PROUST"

- El principal tret del meu caràcter?
- La impaciència.*
- La qualitat que prefereixo en un home?
- La intel·ligència i la virilitat.*
- La qualitat que prefereixo en una dona?
- La intel·ligència i la feminitat.*
- Allò que més estimo en els amics?
- La intel·ligència.*
- El meu principal defecte?
- La poca paciència.*
- La meva ocupació preferida?
- Estar sempre ocupat.*
- El meu somni de benestar?
- No perdre mai l'entusiasme.*
- Quina fora la meva pitjor desgràcia?
- Perdre l'entusiasme.*
- Què voldria ser?
- El que sóc.*
- On desitjaria viure?
- A Europa.*
- Quin color prefereixo?
- Per a les mitges el negre, per als llavis i les ungles "Octave" de Lancôme.*
- Quina flor prefereixo?
- (El nom de) la rosa.*
- Quin ocell prefereixo?
- Els de Hitchcock.*
- Els meus autors preferits en prosa?
- Stendhal, Proust, Thomas Mann.*
- Els poetes preferits?

- Baudelaire, Kavafis, Espriu, Rubén Darío.*
- Els herois de ficció?
- Julien Sorel, Miquel O'Hara.*
- Les meves heroïnes de ficció?
- Mathilde de la Mole, Elsa Baunnister.*
- Els meus compositors preferits?
- Mahler, Stravinsky.*
- Els pintors predilectes?
- Carpaccio, Piero de la Francesca i també tinc predilecció per alguns escultors i arquitectes.*
- Els meus herois de la vida real?
- Ramon Llull, Leonardo, Orson Welles.*
- Les meves heroïnes de la vida real?
- Eva, Coco Chanel.*
- Els noms que prefereixo?
- Josep (i) Maria.*
- Què detesto més que res?
- Els "holligans".*
- Quins caràcters històrics menyspreo més?
- Hitler, Stalin.*
- Quin fet militar admiro més?
- El rapte de les Sabines.*
- Quina reforma admiro més?
- L'ocasionada en adquirir l'home la posició erecte.*
- Quins dons naturals voldria tenir?
- El do de la profecia.*

- Com m'agradaria morir.
- Treballant.*
- Estat present del meu esperit?
- Enamorat.*
- Fets que m'inspiren més indulgència?
- Els motivats per l'esnobisme.*
- El meu lema?
- Ser actual sense estar a la moda.*

- Com sóc?
- De la manera que es pot deduir segons el questionari Proust.*
- (Una pedra animada, i amb cap i peus...)*

Sant Cugat, 41 - Tel. 726 98 38
 SABADELL